

УДК 342.25

Олександр Скрипнюк,

академік НАПрН України, керівник відділу зв'язків з державними органами та міжнародними організаціями Національної академії правових наук України

ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ В МІСТІ КИЄВІ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ І ПРАКТИКИ*

У статті аналізуються питання теорії і практики здійснення місцевого самоврядування і виконавчої влади в столиці України, їх особливості. Значна увага приділена гарантіям місцевого самоврядування, засадам організації та діяльності, правовому статусу, відповідальності органів і посадових осіб місцевого самоврядування тощо.

Ключові слова: Київ, столиця, закон, виконавча влада, місцеве самоврядування, Європейська хартія.

Столиця України — місто-герой Київ, як невід'ємна і визначальна складова адміністративно-територіальної системи держави, характеризується спеціальним правовим статусом.

У ч. 2 ст. 118 та ч. 2 ст. 140 Конституції України встановлено, що особливості здійснення виконавчої влади і місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі, які відповідно до ч. 3 ст. 133 Конституції України мають спеціальний статус, визначаються окремими законами України. Як зазначив Конституційний Суд України у мотивувальній частині рішення від 25.12.2003 р. № 21-рп/2003 (справа про особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування у м. Києві), Конституція України уповноважила визначити законом, якими мають бути особливості здійснення виконавчої влади і місцевого самоврядування в м. Києві порівняно із загальним порядком здійснення виконавчої влади в областях і районах та із загальним порядком здійснення місцевого самоврядування в інших, ніж міста Київ та Севастополь, населених пунктах [1].

Таким чином, Закон України «Про столицю України — місто-герой Київ» визначив спеціальний статус м. Києва як столиці України, особливості здійснення виконавчої влади та місцевого са-

моврядування відповідно до Конституції України та законів України.

Правова позиція Конституційного Суду України стосовно особливостей здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування в м. Києві також висловлена у рішенні Конституційного Суду України від 13.10.2005 р. № 9-рп/2005 (справа про особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування в районах м. Києва) [2].

По-перше, Конституція України передбачила можливість встановлення законом особливостей здійснення виконавчої влади і місцевого самоврядування як у м. Києві, так і в районах міста, порівняно із загальним порядком здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування в інших адміністративно-територіальних одиницях відповідно до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації».

По-друге, особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування в м. Києві, які визначені в Законі України «Про столицю України — місто-герой Київ» полягали в тому, що місцеве самоврядування в м. Києві здійснюється територіальною громадою міста як безпосередньо, так і через Київську міську раду, районні в місті ради, які утворюють відповідно власні виконавчі

* Статтю опубліковано в рамках проекту «Тенденції та перспективи розвитку політичних систем та державності України та Республіки Білорусь», що проходить за підтримки Державного фонду фундаментальних досліджень.

органи (ч. 1 ст. 8, ст. 10 Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ»).

По-третє, міська та районні в місті Києві ради на підставі Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ» вирішували питання щодо формування власних виконавчих органів на базі відповідних державних адміністрацій, які паралельно виконують функції виконавчої влади, що є особливістю здійснення виконавчої влади в м. Києві (п. 2 розділу VII «Прикінцеві положення» вказаного Закону).

По-четверте, Конституційний Суд України вважає, що форми здійснення місцевого самоврядування та порядок створення власних виконавчих органів у районних у м. Києві радах та Київській міській раді в організаційному відношенні встановлюються за єдиними правовими принципами.

Таким чином, відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування та державних адміністрацій м. Києва та районів встановлюється відповідно до законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» та «Про місцеві державні адміністрації», норми яких застосовуються з урахуванням спеціального у цій сфері нормативно-правового акта — Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ».

07.09.2010 р. Верховна Рада України прийняла Закон «Про внесення змін до закону України «Про столицю України — місто-герой Київ» щодо порядку утворення районних рад, внесений народними депутатами Валерієм Писаренком та Володимиром Пилипенком. Законом передбачено, що районні ради можуть утворюватися за рішенням територіальної громади м. Києва, прийнятим шляхом проведення місцевого референдуму, або за рішенням Київської міської ради. Рішення територіальної громади м. Києва або Київської міської ради щодо утворення (неутворення) районних рад мають бути ухвалені до дня чергових виборів. Окрім того, зміни до закону про столицю надали президентіві можливість на власний розсуд призначати голову КМДА, незалежно від результатів місцевих виборів. Рішення про ліквідацію районних рад з 31.10.2010 р. ухвалила на своєму засіданні Київська міська рада. З дня ліквідації рад були припинені повноваження депутатів ра-

йонних рад. Одночасно була припинена діяльність виконавчих органів районних рад у м. Києві. Київрада доручила КМДА вжити заходів щодо забезпечення функціонування районних державних адміністрацій на базі ліквідованих виконавчих органів.

У ч. 1 ст. 23 Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ» визначено загальні засади відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування та державних адміністрацій м. Києва та районів та передбачено, що вказані суб'єкти несуть відповідальність за наслідки своєї діяльності (бездіяльності) в порядку, встановленому Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» та іншими законами України.

Загальні засади відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування та державної адміністрації м. Києва та державних адміністрацій районів визначені в статтях 19, 56, 118, 144, 146 Конституції України. У ч. 1 ст. 23 Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ» вказується на Закон України «Про місцеве самоврядування», який посідає ключове місце у системі законодавчих джерел правової відповідальності у сфері місцевого самоврядування. Окрім Закону України «Про місцеве самоврядування» (розділ IV), питання відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування та державних адміністрацій м. Києва та районів регулюються законами України «Про місцеві державні адміністрації», «Про службу в органах місцевого самоврядування» (розділ VI), «Про статус депутатів місцевих рад» (розділ V), «Про державну службу» (розділи VI та VIII), «Про вибори депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, місцевих рад та сільських, селищних, міських голів» (розділ XIII), іншими законами України та підзаконними нормативно-правовими актами. Також питання дисциплінарної відповідальності органів та посадових осіб місцевого самоврядування м. Києва та органів у районах можуть передбачатися статутами територіальних громад, регламентами відповідних органів місцевого самоврядування (наприклад Регламент Київської міської ради, затверджений рішенням Київської міської ради від 14.07.2011 р. № 383/5770).

Є кілька суб'єктів відповідальності згідно із ч. 1 ст. 23 Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ».

1. До 31.10.2010 р. — органи та посадові особи Київської міської ради. Відповідно до ч. 3 ст. 12 Регламенту Київської міської ради органами та посадовими особами Київради вважаються Київський міський голова, заступник міського голови — секретар Київради, постійні комісії Київради, тимчасові контрольні комісії Київради; Президія Київради; Погоджувальна рада; секретаріат Київради [3]. Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування» (ст. 2) посадовою особою місцевого самоврядування визначено особу, яка працює в органах місцевого самоврядування, має відповідні посадові повноваження щодо здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій і отримує заробітну плату за рахунок місцевого бюджету [4].

2. Посадові особи Київської міської державної адміністрації та районних у місті державних адміністрацій. Відповідно до ст. 2 Закону України «Про державну службу» посадовими особами вважаються керівники та заступники керівників державних органів та їх апарату, інші державні службовці, на яких законами або іншими нормативними актами покладено здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій [5].

3. До 31.10.2010 р. — органи та посадові особи районних у м. Києві рад.

Частиною 2 ст. 23 Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ» передбачено можливість дострокового припинення повноважень основного представницького органу в системі місцевого самоврядування у м. Києві — Київської міської ради. В науковій літературі дострокове позбавлення конституційного статусу органу місцевого самоврядування належить до базової конституційно-правової санкції в механізмі конституційно-правової відповідальності у сфері місцевого самоврядування [6]. З іншої точки зору дострокове припинення повноважень ради вважається формою конституційно-правової відповідальності місцевих рад та характеризується як найбільш радикальний захід, який застосовується державою чи територіальною громадою до місцевих рад у встановленому законом порядку [7].

Верховна Рада України за наявності підстав, передбачених ст. 78 Закону України «Про місцеве самоврядування» може призначити позачергові вибори Київської міської ради.

Питання статусу Верховної Ради України у процесі дострокового припинення повноважень сільської, селищної, міської ради отримало правову оцінку Конституційного Суду України у рішенні від 09.02.2000 р. № 1-рп/2000 (справа про місцеве самоврядування) [8]. Так у п. 4.2 мотивувальної частини згаданого рішення Суд визначив, що, прийнявши рішення про призначення позачергових виборів до відповідної ради чи сільського, селищного, міського голови, Верховна Рада України не виходить за межі своїх повноважень, передбачених п. 30 ст. 85 Конституції України.

Як зазначає Конституційний Суд України, рішенням про призначення позачергових виборів до відповідної ради чи сільського, селищного, міського голови Верховна Рада України не припиняє достроково повноваження зазначених органів місцевого самоврядування та його посадових осіб, оскільки відповідно до Закону «Про місцеве самоврядування в Україні» (ч. 6 ст. 78, ч. 7 ст. 79) вони продовжують діяти до обрання нового складу відповідної ради та нового сільського, селищного, міського голови.

Ключовим висновком Конституційного Суду України з цього питання слід вважати положення про те, що тільки через волевиявлення виборців, а не за рішенням Верховної Ради України припиняються повноваження відповідної ради чи сільського, селищного, міського голови.

Що ж до юридичних підстав, за наявності яких Верховна Рада України може прийняти рішення про призначення позачергових виборів до відповідної ради, сільського, селищного, міського голови (якщо рада не вирішує питань, віднесених до її відання або вона прийняла рішення з порушенням Конституції України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», інших законів, прав і свобод громадян, ігноруючи при цьому вимоги компетентних органів про приведення цих рішень у відповідність до закону; коли голова не забезпечує здійснення наданих йому повноважень або ж порушує Конституцію і закони України, права і свободи грома-

дям), Конституційний Суд України визначив, що вони не суперечать Конституції України, оскільки Основний Закон передбачає, що статус сільських, селищних, міських голів, інші питання формування, діяльності та відповідальності органів місцевого самоврядування визначаються законом (ч. 3 ст. 141, ст. 146 Конституції України).

Частина 2 ст. 23 Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ», визначаючи підстави, з яких Верховна Рада України може прийняти рішення про позачергові вибори Київської міської ради, вказує на підстави, визначені ст. 78 Закону України «Про місцеве самоврядування». Підстави для призначення позачергових виборів до місцевих рад, у тому числі Київської міської ради, визначені ч. 4 ст. 78 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» (ч. 4 ст. 78 була визнана такою, що відповідає Конституції України рішенням Конституційного Суду України від 09.02.2000 р. № 1-рп/2000 (справа про місцеве самоврядування)).

Першою підставою для призначення позачергових виборів Київської міської ради є прийняття нею рішення з порушенням Конституції України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законів, прав і свобод громадян, та ігнорування при цьому вимог компетентних органів про приведення цих рішень у відповідність до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Прийняття Київською міською радою рішення з порушенням прав і свобод громадян, як підстава дострокового припинення повноважень ради, полягає в обмеженні прав і свобод громадян, спричиненні їм майнової або іншої шкоди. Також прийняття радою рішення з порушенням Конституції України, Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та інших законів, прав і свобод громадян є підставою для дострокового припинення повноважень ради за умови, що рада не привела таке рішення у відповідність до закону на вимогу компетентних органів [9].

Закон України «Про місцеве самоврядування» не конкретизує термін «компетентні органи» та не визначає їх переліку. Аналіз законодавства України дозволяє встановити перелік компетентних органів, які уповноважені здійсню-

вати контроль за актами органів місцевого самоврядування.

Відповідно до ст. 19 Закону України «Про прокуратуру» предметом нагляду органів прокуратури за додержанням та застосуванням законів є відповідність актів органів місцевого самоврядування вимогам Конституції України та чинним законам [10]. На підставі ст. 21 Закону України «Про прокуратуру» на акт, що суперечить закону, вноситься протест прокурора чи його заступника до органу, який видав такий акт. У протесті прокурор порушує питання про скасування акта, або приведення його у відповідність до закону.

Статтею 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» передбачено право Омбудсмена на прийняття подання Уповноваженого — акта, який вноситься Уповноваженим до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності, їх посадовим і службовим особам для вжиття відповідних заходів у місячний строк щодо усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина [11].

Другою підставою для призначення позачергових виборів Київської міської ради Верховною Радою України є випадок, коли сесія ради не проводиться без поважних причин у строки, встановлені ст. 46 Закону України «Про місцеве самоврядування України». Відповідно до вказаної норми Закону перша сесія новообраної ради скликається відповідною територіальною виборчою комісією не пізніше як через два тижні після реєстрації не менш як двох третин депутатів від загального складу ради. Частиною 5 ст. 46 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено строки проведення сесій ради, зокрема передбачено, що сесія ради скликається в міру необхідності, але не менше одного разу на квартал, а з питань відведення земельних ділянок та надання документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності — не рідше одного разу на місяць.

Окрім наведених підстав, відповідно до ч. 4 ст. 78 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» Верховна Рада України може призначити дострокові вибори до Київської міської ра-

ди у випадку наявності рішення суду про визнання актів ради незаконними.

Формальний аналіз ч. 4 ст. 78 Закону України «Про місцеве самоврядування» може призвести до висновку про наявність четвертої підстави для призначення Верховною радою України позачергових виборів до Київської міської ради — висновок відповідного комітету Верховної Ради України. При цьому при науковому розгляді Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» висновок комітету Верховної Ради України вважається самостійною підставою для призначення Верховною радою України позачергових виборів до відповідної ради [12].

У результаті системного тлумачення норм ст. 78 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та норм Закону України «Про комітети Верховної Ради України» стає очевидним, що висновок комітету Верховної Ради України не може бути підставою для призначення позачергових виборів до місцевої ради, а є лише умовою, за наявності якої Верховна Рада України може прийняти рішення про такі дострокові вибори.

Така позиція аргументується тим, що норми Закону України «Про комітети Верховної Ради України» (статті 19, 25) не передбачають повноважень комітетів Верховної Ради на прийняття висновків за результатами діяльності місцевих рад, які б були підставою для призначення позачергових виборів таких рад. У цій ситуації варто враховувати те, що відповідно до ст. 89 Конституції України, ст. 1 Закону України «Про комітети Верховної Ради України» комітети Верховної Ради України здійснюють законопроектну роботу, готують і попередньо розглядають питання, віднесені до повноважень Верховної Ради України, виконують окремі контрольні функції. При цьому відповідно до ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Відповідно до вимог ч. 4 ст. 78 Закону України «Про місцеве самоврядування» питання про призначення Верховною Радою України позачергових виборів Київської міської ради може порушуватись перед Верховною Радою України Київським міським головою.

Частиною 6 ст. 78 Закону України «Про місцеве самоврядування» передбачено, що Київська міська рада, щодо якої Верховна Рада України прийняла рішення про призначення позачергових виборів, продовжує діяти до обрання нового складу відповідної ради.

Окремим питанням при розгляді ч. 2 ст. 23 Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ» є можливість припинення повноважень Київської міської ради за рішенням місцевого референдуму у порядку, встановленому частинами 2—3 ст. 78 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

При розгляді даного питання потрібно враховувати дві формальних умови:

1) Закон України «Про столицю України — місто-герой Київ» «визначає спеціальний статус міста Києва як столиці України, особливості здійснення виконавчої влади та місцевого самоврядування у місті відповідно до Конституції України та законів України». Таким чином, вказаний Закон є спеціальним законом, який визначає особливості здійснення місцевого самоврядування в м. Києві;

2) частина 2 ст. 23 Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ» встановлює лише одну підставу дострокового припинення повноважень Київської міської ради — обрання нового складу ради на позачергових виборах. При цьому норми ст. 23 Закону не передбачають можливості проведення місцевого референдуму з приводу дострокового припинення повноважень Київської міської ради.

Зважаючи на вказані обставини ч. 2 ст. 23 Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ» потребує зміни, зокрема приведення її у відповідність до ст. 5 Конституції України та Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Частиною 3 ст. 23 Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ» передбачено механізм конституційно-правової відповідальності Київського міського голови як посадової особи Київради.

Підстави дострокового припинення повноважень Київського міського голови передбачені лише ч. 2 ст. 79 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні». Такими підставами є: 1) порушення вказаною посадовою особою Конституції України, законів України, прав

і свобод громадян; 2) незабезпечення здійснення наданих йому повноважень.

Слід зазначити, що рішенням Конституційного Суду України від 09.02.2000 р. № 1-рп/2000 (справа про місцеве самоврядування) [13] визнано таким, що не відповідає Конституції України, положенням ч. 3 ст. 79 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо дострокового припинення повноважень сільського, селищного, міського голови за рішенням відповідної ради «в інших випадках», тобто з підстав, не передбачених ч. 2 цієї статті.

Очевидно, що перша підстава дострокового припинення повноважень Київського міського голови, зокрема порушення ним Конституції України, законів України, прав і свобод громадян потребує уточнення, аналогічно проаналізованим підставам призначення позачергових виборів Київради, передбаченим ч. 2 коментованої статті. Порушення Київським міським головою Конституції України, законів України, прав і свобод громадян може бути підставою для дострокового припинення його повноважень, якщо такі порушення не усунуто на вимогу компетентних органів або суду.

Питання про дострокове припинення повноважень Київського міського голови вноситься на розгляд Київської міської ради за ініціативою не менш як половини депутатів від загального складу ради. При цьому в статті 23 Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ» не визначено кількості голосів депутатів Київради, необхідних для прийняття рішення про дострокове припинення повноважень Київського міського голови. Вважаємо, що у цьому випадку необхідно застосовувати норму ч. 3 ст. 79 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», яка передбачає, що повноваження сільського, селищного, міського голови можуть бути припинені достроково за рішенням відповідної ради, прийнятим шляхом таємного голосування не менш як двома третинами голосів депутатів від загального складу ради.

Системний аналіз ч. 3 ст. 23 Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ» у взаємозв'язку із ст. 79 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» дозволяє виявити прогалини у правовому регулюванні механізму конституційно-правової відповідальності Київського міського голови.

У ст. 79 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» передбачено можливості припинення повноваження сільського, селищного, міського голови:

1) за рішенням місцевого референдуму з підстав, передбачених ч. 2 ст. 79 Закону;

2) за рішенням відповідної ради з підстав, передбачених ч. 2 ст. 79 Закону;

3) за результатами дострокових виборів сільського, селищного, міського голови, які призначаються Верховною Радою України за наявності рішення суду про визнання розпоряджень чи дій сільського, селищного, міського голови незаконними та висновків відповідного комітету Верховної Ради України (ч. 5 ст. 79 Закону).

Однак ч. 3 ст. 23 Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ» передбачена можливість дострокового припинення повноважень Київського міського голови лише на підставі рішення Київради, прийнятого з підстав, визначених ч. 2 ст. 79 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Таким чином, норми Закону України «Про столицю України — місто-герой Київ» як спеціального акта, який визначає особливості здійснення місцевого самоврядування в м. Києві, обмежують право територіальної громади на проведення місцевого референдуму з питань дострокового припинення повноважень Київського міського голови та право на проведення дострокових виборів вказаної посадової особи.

Слід зазначити, що існуюча система місцевого самоврядування не задовольняє потреби громади. Перед місцевим самоврядуванням постали виклики, які потребують ефективного реагування. Ці виклики посилюються проблемами правового та інституційного характеру, які не були вирішені належним чином за роки незалежності. Цьому може посприяти невідкладне прийняття законодавчих актів парламентом «Про право територіальних громад на об'єднання», «Про співробітництво територіальних громад», підготовлених міжвідомчою робочою групою та експертами Ради Європи. Ухвалення цих законів дасть змогу розпочати реальні перетворення у місцевому самоврядуванні щодо внесення змін до Конституції України і стане початком першого етапу реформи місцевого самоврядування як у Києві, так і в усій Україні.

ПРИМІТКИ

1. Рішення Конституційного Суду України від 25.12.2003 р. № 21-рп/2003 // Офіційний вісник України. — 2003. — № 52. — Ст. 2829.
2. Рішення Конституційного Суду України від 13.10.2005 р. № 9-рп/2005 // Офіційний вісник України. — 2005. — № 42. — Ст. 2663.
3. Про регламент Київської міської ради : рішення Київської міської ради VII сесії VI скликання від 14.07.2011 р. № 383/5770 // Офіційний Інтернет-сайт Київської міської ради. — Режим доступу : http://kmr.ligazakon.ua/SITE2/1_docki2.nsf/alldocWWW/F778076A1BD18109C225790C00686B19?OpenDocument.
4. Про службу в органах місцевого самоврядування : Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 33. — Ст. 175.
5. Про державну службу : Закон України від 16.12.1993 р. № 3723-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 52. — Ст. 490.
6. Актуальні проблеми встановлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні : монографія / В. О. Антоненко, М. О. Баймуратов, О. В. Батанов [та ін.]. — К. : Атіка, 2007. — С. 692—694; Муніципальне право України : підручник / за ред. В. Ф. Погорілка, О. О. Фрицького. — К. : Юрінком Інтер, 2006. — С. 540—542.
7. Закон про місцеве самоврядування в Україні : наук.-практ. ком. / В. Ф. Опришко (ред.) ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. — К., 1999. — С. 363.
8. Рішення Конституційного Суду України від 09.02.2000 р. № 1-рп/2000 // Офіційний вісник України. — 2000. — № 30. — Ст. 1283.
9. Закон про місцеве самоврядування в Україні : наук.-практ. ком. / В. Ф. Опришко (ред.) ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. — К., 1999. — С. 364.
10. Про прокуратуру : Закон України від 05.11.1991 р. № 1789-XII // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 53. — Ст. 793.
11. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23.12.1997 р. № 776/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1998. — № 20. — Ст. 99.
12. Закон про місцеве самоврядування в Україні : наук.-практ. ком. / В. Ф. Опришко (ред.) ; Ін-т законодавства Верховної Ради України. — К., 1999. — С. 364.
13. Рішення Конституційного Суду України від 09.02.2000 р. № 1-рп/2000 // Офіційний вісник України. — 2000. — № 30. — Ст. 1283.

Скрипнюк Александр. Особенности осуществления местного самоуправления и исполнительной власти в городе Киеве.

В статье анализируются вопросы теории и практики реализации местного самоуправления и исполнительной власти в столице Украины, их особенности. Значительное внимание уделяется вопросам гарантий местного самоуправления, основам организации и деятельности, правовому статусу, ответственности органов и должностных лиц местного самоуправления и др.

Ключевые слова: Киев, столица, закон, исполнительная власть, местное самоуправление, Европейская хартия.

Skrypnyuk Olexander. Features of the local self-government and executive power in Kiev.

In the article the questions of theory and practice of realization of local self-government and executive power are analysed in the capital of Ukraine, their feature. Considerable attention is spared to the questions of guarantees of local self-government, bases of organization and activity, legal status, responsibility of organs and public servants of local self-government and other.

Key words: Kyiv, the capital, the law, the executive branch, local government, the European Charter.